

Přechod práv a povinností

Dojde-li k zániku nájemního poměru výlučného nájemce bytu, dochází z hmotněprávního hlediska k tomu, že omezení, jímž bylo jeho právo nájmu za trvání nájemního poměru zatíženo, přechází na jeho právní nástupce.

Dojde-li k zániku nájemního poměru výlučného nájemce bytu, dochází z hmotněprávního hlediska k tomu, že omezení, jímž bylo jeho právo nájmu za trvání nájemního poměru zatíženo, přechází na jeho právní nástupce.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 26 Cdo 2658/2000, ze dne 29.8.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobců A) J. M. (dříve T.), zastoupené obecným zmocněncem Mgr. P. K. a B) Stavebního bytového družstva V., zastoupeného advokátem, proti žalovaným 1) J. Ř. a 2) M. P., oběma zastoupeným advokátkou, o vyklizení bytu, vedené u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 82 C 236/99, o dovolání prvního žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 4. května 2000, č. j. 8 Co 304/2000-114, tak, že rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 4. května 2000, č. j. 8 Co 304/2000-114, a rozsudek Okresního soudu v Ostravě ze dne 11. října 1999, č. j. 82 C 236/99-88, se ve výrocích, jimiž bylo rozhodnuto o povinnosti 1. žalovaného J. Ř. vyklidit byt č. 54 v O. - D., na ul. A. 1, č. p. 24, a o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi žalobkyní A) J. M. a 1. žalovaným J. Ř. zrušují, a řízení o žalobě na vyklizení 1. žalovaného se zastavuje.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Ostravě rozsudkem ze dne 11. 10. 1999, č. j. 82 C 236/99-88, zamítl žalobu na vyklizení žalovaných z bytu č. 54, na ulici A. 1, č. p. 24, v O. - D. (dále „předmětný byt“ nebo „byt“) a rozhodl o nákladech řízení. Soud prvního stupně vycházel mimo jiné ze zjištění, že rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 17. 3. 1994, sp. zn. 54 C 100/93, který nabyl právní moci dne 18. 6. 1994, bylo zrušeno právo společného nájmu prvního žalovaného a jeho bývalé manželky J. Ř. k předmětnému bytu, tato byla určena jeho výlučnou nájemkyní, a žalovanému bylo uloženo byt vyklidit po zajištění náhradního bytu, že jmenovaná poté převedla členská práva a povinnosti v družstvu žalobce B) na J. M., a tato následně (v roce 1994) na žalobkyni A), která je (na základě nájemní smlouvy ze dne 22. 12. 1994) nájemkyní předmětného bytu, jakož i ze zjištění, že první žalovaný se do předmětného bytu nastěhoval proti vůli žalobkyně A) v listopadu 1998 (v letech 1994 až 1998 zde nebydlel), užívá ho dosud (náhradní byt pro něho dosud nebyl nikým zajištěn), a že druhá žalovaná v předmětném bytě nikdy nebydlela. Žalobu na vyklizení neshledal soud prvního stupně důvodnou, neboť dospěl k závěru, že žalobci se nemohou - za situace, kdy prvnímu žalovanému byla pravomocným soudním rozhodnutím uložena povinnost k vyklizení předmětného bytu po zajištění bytové náhrady - domáhat ochrany svých práv žalobou na plnění (§ 80 písm. b/ o. s. ř.) s poukazem na změnu poměrů, spočívající v tom, že žalovaný byt neužívá, ale že musí zvolit „jinou žalobu“.

K odvolání žalobkyně A) Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 4. 5. 2000, č. j. 8 Co 304/2000-114, rozsudek soudu prvního stupně ve výroku ve věci samé, týkajícím se prvního žalovaného změnil tak, že mu uložil předmětný byt vyklidit do tří dnů od právní moci rozsudku; ve vztahu ke druhé žalované zamítavý výrok rozsudku soudu prvního stupně potvrdil. Dále rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů. Odvolací soud, vycházeje ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, dospěl na rozdíl od něho k závěru, že žaloba na vyklizení je vůči prvnímu žalovanému důvodná. Zaujal názor, že žalovanému svědčilo právo v předmětném bytě do zajištění bytové náhrady bydlet toliko ve vztahu k jeho bývalé manželce, a že nepřešlo na žalobkyni A), poté, kdy se tato stala členkou družstva a nájemkyní bytu. Okolnost, že bývalá manželka žalovaného porušila svoji povinnost, vyplývající z pravomocného soudního rozhodnutí, kterým bylo zrušeno jejich právo společného nájmu, nemůže jít k tíži žalobkyně A). Na základě toho odvolací soud žalobě na vyklizení prvního žalovaného - s poukazem na analogickou aplikaci ustanovení § 126 odst. 1 obč. zák. - vyhověl. Ve vztahu ke druhé žalované zamítavý výrok rozsudku soudu prvního stupně potvrdil s odůvodněním, že tato v předmětném bytě nebydlí.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal první žalovaný dovolání, které odůvodnil nesprávným právním posouzením věci. Odvolacímu soudu vytýká „široký“ výklad ustanovení § 126 odst. 1 obč. zák., jakož i nesprávnost jeho závěru, na kterém založil vyhovující výrok svého rozsudku. Poukazuje na to, že se nikdy nevzdal svého práva v předmětném bytě bydlet do zajištění bytové náhrady, že mu nikdy nebyl zajištěn náhradní byt, a že nemá jinou možnost bydlení. Dovolatel má za to, že rozhodnutí odvolacího soudu je v rozporu s dobrými mravy (§ 3 odst. 1 obč. zák.), že jeho právo na bydlení, založené pravomocným soudním rozhodnutím, trvá, a že žalobkyně A) je povinna jeho výkon strpět, přičemž poukazuje na ustanovení „§ 712 odst. 1 obč. zák.“ (dle jeho citace míněno zřejmě ustanovení § 712 odst. 6 obč. zák.), k němuž odvolací soud nepřihlédl. Namítá též, že je nutno „vzít v úvahu předchozí proběhlá a pravomocně skončená řízení“. Navrhl, aby napadený rozsudek byl zrušen a věc byla vrácena odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Vyjádření k dovolání nebylo podáno.

Podle části dvanácté, hlavy první, bodu 17. zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (to jest podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 1. 2001). Vzhledem k tomu, že napadený rozsudek odvolacího soudu byl vydán 4. 5. 2000, Nejvyšší soud dovolání projednal a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 1. 2001 (dále též jen "o. s. ř.").

Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou - účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), za splnění zákonné podmínky advokátního zastoupení dovolatele (§ 241 odst. 1 a 2 o. s. ř.), a je podle § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř. přípustné, neboť směřuje proti výroku rozsudku odvolacího soudu, kterým byl ve vztahu k 1. žalovanému změněn výrok rozsudku soudu prvního stupně ve věci samé.

Podle ustanovení § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. je dovolací soud vázán uplatněným dovolacím důvodem, včetně toho, jak jej dovolatel obsahově vymezil. K vadám uvedeným v § 237 o. s. ř., a pokud je dovolání přípustné, i k vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, však

dovolací soud přihlédne, i když nebyly v dovolání uplatněny.

Podle § 237 odst. 1 písm. d) o. s. ř. je řízení zmatečné i tehdy, jestliže v téže věci bylo již pravomocně rozhodnuto.

Dle ustanovení § 159 odst. 3 o. s. ř., jakmile bylo o věci pravomocně rozhodnuto, nemůže být projednávána znovu. Překážka věci pravomocně rozhodnuté (rei iudicatae) tedy brání tomu, aby věc, o níž bylo pravomocně rozhodnuto, byla projednávána znovu.

Ve smyslu tohoto ustanovení jde o stejnou věc tehdy, jde-li v pozdějším řízení o tentýž nárok nebo stav, o němž již bylo v jiném řízení pravomocně rozhodnuto, a týká-li se stejného předmětu řízení a týchž osob.

O totožnost předmětu řízení jde v případě, že v novém řízení se jedná o tentýž nárok, opírající se o tentýž právní důvod, a to za podmínky, že tento důvod plyne ze stejného skutkového stavu jako v předchozím řízení. Pro posouzení, zda je dána překážka věci pravomocně rozhodnuté, není významné, jak byl soudem skutek, který byl předmětem řízení, posouzen po právní stránce (srov. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 1999, sp. zn. 25 Cdo 1751/98, uveřejněného v časopise Soudní judikatura č. 11/1999, pod pořadovým číslem 119). Co do totožnosti osob není samo o sobě významné, mají-li stejné osoby v různých řízeních rozdílné procesní postavení (např. vystupují-li v jednom řízení jako žalovaní a ve druhém jako žalobci). Týchž osob se řízení týká i v případě, že v pozdějším řízení vystupují právní nástupci (z důvodu universální nebo singulární sukcese) osob, které jsou (byly) účastníky již skončeného řízení (shodně srov. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2001, sp. zn. 20 Cdo 463/99, uveřejněného pod číslem 60/2001 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Z výsledků dokazování v řízení před soudy obou stupňů vyplynulo, že rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 17. 3. 19994, č. j. 54 C 100/93-33, který nabyl právní moci dne 18. 6. 1994, bylo zrušeno právo společného nájmu předmětného bytu manželky Ř., výlučnou nájemkyní bytu byla určena J. Ř. a prvnímu žalovanému bylo uloženo byt vyklidit do patnácti dnů po zajištění náhradního bytu.

Prvnímu žalovanému tak vzniklo právo užívat předmětný byt (tzv. právo na bydlení), založené pravomocným soudním rozhodnutím, opírající se o ustanovení § 712 odst. 6 věty první občanského zákoníku ve znění před novelou provedenou s účinností k 1. 1. 1995 zákonem č. [267/1995](#) Sb. (a posléze o ustanovení § 712 odst. 6 věty před středníkem obč. zák.), podle kterého nebyl povinen se z bytu vystěhovat a vyklidit jej, dokud mu nebyla zajištěna odpovídající bytová náhrada. Osobou povinnou strpět výkon tohoto práva (resp. osobou oprávněnou k případnému výkonu rozsudku o zrušení práva společného nájmu bytu manželky) byla bývalá manželka prvního žalovaného (jako účastnice řízení, na jehož základě se stala výlučnou nájemkyní bytu).

Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 28. 11. 2001, sp. zn. 20 Cdo 2481/99, uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 2002, pod pořadovým číslem 31, zaujal právní názor, podle kterého právo na bydlení, svědčící rozvedenému manželovi, založené pravomocným soudním

rozhodnutím se váže k bytu, který má vyklidit, nikoli k osobě výlučného nájemce bytu a neprosadí se ve vztahu k jinému bytu než tomu, v němž má rozvedený manžel právo dle rozsudku bydlet (srov. odůvodnění citovaného rozsudku).

Se zřetelem k uvedenému je tak třeba v souzené věci dovodit, že právo na bydlení svědčící prvnímu žalovanému, se vázalo k bytu, který měl vyklidit, nikoli k osobě jeho bývalé manželky, která byla určena výlučnou nájemkyní bytu. S odkazem na právní argumentaci v citovaném rozsudku obsaženou, dovolací soud v projednávané věci též sdílí zde vyslovený právní názor, podle kterého v případě zániku nájemního poměru výlučného nájemce bytu dochází z hmotněprávního hlediska k tomu, že omezení, jímž bylo jeho právo nájmu za trvání nájemního poměru zatíženo, přechází na jeho právní nástupce. Stala-li se tedy v dané věci žalobkyně A) právní nástupkyní bývalé výlučné nájemkyně předmětného bytu (bývalé manželky prvního žalovaného), přešla na ni omezení (oprávnění) založená shora citovaným pravomocným soudním rozsudkem o zrušení práva společného nájmu. Požaduje-li tedy nyní znovu vyklizení bytu prvním žalovaným, pak se domáhá přiznání téhož práva, jež jí vůči prvnímu žalovanému svědčí podle rozsudku Okresního soudu v Ostravě ze dne 17. 3. 1994, č. j. 54 C 100/93-33.

Lze tedy uzavřít, že projednání a rozhodnutí této věci ve vztahu k prvnímu žalovanému bránila překážka věci pravomocně rozsouzené. Nejvyšší soud proto, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), rozsudky soudů obou stupňů ve vztahu k prvnímu žalovanému zrušil a řízení pro překážku věci rozsouzené zastavil (§ 243b odst. 1, 2, 3 a 5 o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oddlužení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Význam řízení](#)
- [Vzájemné plnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Věcná příslušnost](#)